

POTÍŽE S REPREZENTACÍ

VÁCLAV FRANČ

Když Mezinárodní kuličkářská federace rozhodla, že se příští mistrovství světa ve cvrnkání kuliček uskuteční v Moravském krasu v jeskyni Macocha, vyvolalo to nejprve na Českém kuličkářském svazu nadšení. Jenže potíže na sebe nenechaly dlouho čekat.

Po nedávném skandálu s uplácením rozhodčích nechtěl rezignovat prezident svazu Bonifác Ďulek a sázkařská aféra s podvody nepřidala na důvěře veřejnosti, a především v očích sponzorů. Většina hlavních pilířů se stáhla a neposlala ani korunu, především prohlášení rodinného pivovaru Příkulovač a spol. bylo fatální.

„Nejdřív pot, pak pivo,“ reagoval Ignác Pěna, mluvčí pivovaru. Narážel na problémy naší reprezentace, kdy se náš borec Čestmír Štouch proměnil v sud piva, takže svoje pohyby na přípravném kempu v Moravském krasu nekoordinoval a zřítíl se do Macochy. Způsobil další škody na jednom z nejlepších důlku na světě. Opravy a rekonstrukce Macochy si vyžádaly další stovky milionů korun.

Nakonec podporu mistrovství přislíbila vláda a vyčlenila v rozpočtu nějaký ten peníz, aby nedošlo k mezinárodní ostudě. Mistrovství bylo zachráněno doslova v hodině dvanácté, jenže vstaly další problémy. S reprezentací.

Náš nejvýše postavený kuličkář na světovém žebříčku Čestmír Štouch byl dlouhodobě zraněný. Pravda, máme naše hráče dokonce v NML (National marble league), ale sezóna byla letos dlouhá. Mezi českými uchazeči o reprezentaci je hodně zranění, některé nechce pustit jejich klub, další neprošli výstupní prohlídkou. Neoficiálně prosakovaly informace, že reprezentace není finančně zajímavá. Jarda Skleněnka by rád přijel, ale jeho manželka je v očekávání a na termín mistrovství je plánován porod, takže se také omluvil.

Nedivme se, že Filda Čudlík, generální trenér reprezentace, měl těžkou hlavu při sestavování mužstva. Má dát šanci

nadějným juniorům? Riskuje, že v případě neúspěchu jej fanoušci a novináři rozcupují na kousky.

Valná hromada svazu se konala za hojné účasti delegátů. Kromě vedení svazu nechyběli asistenti, psychologové, maséři, lékaři, politologové, lobisté, pracovníci muzea kuličkářského sportu, studenti fakult humanitních studií a další davy specialistů a odborníků všech možných oborů, těžko uplatnitelných v našich končinách v praxi, kteří neměli nic společného s tímto dříve nevinným dětským povyražením. Ale jak se z něj stal sport usilující o zařazení na olympijské hry, okamžitě byl o něj enormní zájem, zvláště o finance věnované na rozvoj tohoto mladého sportu.

Filda Čudlík kouřil cigarety a pil jedno kafe za druhým. Po schůzi jej museli transportovat na jednotku intenzivní péče. Už se těšil, že ze zdravotních důvodů odstoupí z funkce a černý Petr zůstane v rukách někomu jinému. Jak se ukázalo, když se vyspal, lékaři neshledali na jeho těle další újmy, takže jej rychle propustili.

Primář Sova mu při propouštění doporučil, aby se šetřil. A postěžoval si trenérovi na nedostatek lékařů a sester na oddělení.

„A jak ten nedostatek řešíte?“ zeptal se trenér reprezentace.

„Jak? Jak? Zachraňují nás cizinci, na oddělení pracuje na pozici lékařů šest Ukrajinců, jeden Syřan a jeden Ind. A sestry? Bez ukrajinských kolegyně bychom špitál mohli dávno zavřít,“ pronesl primář. „To víte, podívejte se na stavbu, kdo tam dělá.“ Myslel tím rekonstrukci nemocničního oddělení.

„A kde jsou naši lidi?“ položil Filda řečnickou otázku.

S odchodem z nemocnice se v hlavě Fildy Čudlíka zrodil geniální plán. Kontaktoval prezidenta svazu Bonifáce Ďulka, aby urychleně zajistil české občanství pro zahraniční borce, kteří budou rádi reprezentovat naši drahou vlast.

A tak se stalo, že na mistrovství světa odjelo mužstvo složené původně z šesti Ukrajinců, dvou Filipínců, jednoho Mongolce a jednoho Turka.

Na svazu zavládla spokojenost.

„A pak že nejsou lidi!“ spokojeně si mnul ruce Filda Čudlík!

FOTO: IVO HAVLÍK

Malířovo srdce tlouklo pro Vysočinu

FRANTIŠEK SARNA

Jednou z nejvýraznějších malířských osobností na Českomoravské vysočině v polovině 20. století byl malíř a pedagog Richard Příkryl, který žil a tvořil v Třešti v okrese Jihlava. Na svět přišel před 120 lety - 9. května 1906 v Borové na Žďársku.

Je to kraj, z něhož pocházejí slavní sochaři Jan Štursa a Vincenc Makovský, malíři Oldřich Blažíček a Josef Jambor a další. Na reálném gymnáziu se seznámil s výtvarným uměním u profesora Antonína Procházky a pod jeho vlivem se chtěl stát malířem. Ani protesty rodičů mu v tom nezabránily. Základy nového a moderního umění získal na Vysoké uměleckoprů-

prostředí postupně opustil portrétní a figurální tvorbu a věnoval se převážně zátiším a krajinomalbě. Nevyhýbal se ani městským zákoutím a ulicím.

Poučen z obrazů z generace malířů realistů všeobecně významných a uznávaných, jako byli Oldřich Blažíček a Josef Jambor, se základním motivem jeho tvorby stala krajinomalba. Příkryl nepokračoval tradičním pohledem na krajinu Vysočiny, ale našel si svou vlastní cestu. Nehledal líbivé pohledy. Vyhledával emotivní partie, na kterých mohl ukázat svůj nový pohled a vztah pro novou současnou podobu, plně se ponořil do jejího ztvárnění. Vysočina zůstala základem jeho tvorby do

konce jeho života. Jak prohlásil, „mé srdce neustále tlouklo pro Vysočinu“.

Základem jeho tvorby je až cézannovsky expresivní malířské vyjadřování. Hlavní roli v jeho plátnech tvořila obrysová linie ztvárněného objektu, zdůrazňující kontrastní spojení obrazových prvků. Dravé vzrušivé tahy štětce nejsou formální, naopak působí neobyčejně tísňivým dojmem s potřebou vyjádřit podstatu díla. Autor řekl: „Jde o to, zvoleným tématem něco obecně platného sdělit, vyslovit jim nějaké poselství, odkaz. Aby se tak stalo, je pro mě nutné se s tímto tématem dokonale sžít, ztotožnit se splynout s ním v hlubokém prožitku. Jinak to vyzní povrchně, naprázdno, hluše nepřesvědčivě“.

V druhé polovině padesátých let opustil pestrou barevnost a přešel více méně do tmavších barev. Převládá barva modrá, obrazy jsou nostalgické s těžkými tvary. Pevné obrysy mají zvláštní nostalgii. Začal se přiklánět ke geometrickému lyrismu, ale základem neustále zůstává realita. V závěru života Richard Příkryl opustil nostalgické období a vrátil se k pestré barevnosti, avšak zůstal realistou. Nutno podotknout, že realistické výtvarné umění a tvorba má i v dnešní konzumní společnosti své místo a opodstatnění, dostane-li se jí správného výtvarného vyjádření a dynamiky. Pořád dokáže oslovit diváka, jak to dělají Příkrylovy scény naplněné tichem a poezií.

Často jsme s Richardem Příkrylem spolu s mojí manželkou Bohumilou Sarnovou-Horkou společně vystavovali na výstavách pořádaných tehdejší Dilem ČFVU oblastního střediska Jihlava a v Oblastní galerii Vysočiny. Vždy z toho vzešla spousta zážitků výtvarných i mezilidských. Umění, samozřejmě nejen malířské, by mělo vždycky být pro lidi, nikoli pro úzkou tzv. vyvolenou elitu. Už kdysi dávno Michelangelo Buonarroti vyřkl: „Cílem umění je učiniti život šťastným“.

Richard Příkryl zemřel 23. října 1978 v Třešti.

myslové škole v Praze v ateliéru profesora Františka Kysely, kde se již talentovaný student výrazně projevoval jako vynikající kreslíř s vnitřní emocií. Jako figuralista s fantazií vytvářel monumentální kresby. Jeho kresba „Vstříc životu“ byla oceněna v roce 1931 ve Stockholmu.

Už při studiu Richard Příkryl vnímal, že musí jít dál, než je popisný realismus. Jeho tvorba ukazuje, že se chtěl plně sžít a splynout s motivem v hlubokém prožitku. Uvědomoval si, že toho může dosáhnout novými prostředky a směry, nechal se ovlivnit především expresionismem a kubismem. Po absolutoriu UMPRUM zůstal na čas v Praze.

V prostředí pražské malířské bohémy projevoval zájem o sociální tematiku. Ovlivnily ho tvůrčí diskuse s Františkem Hudečkem, Františkem Grossem a dalšími členy skupiny 42. Začal malovat obrazy, na nichž znázorňuje sociální prostředí s monumentálními postavami lidí. Po roce 1933 odešel z Prahy na venkov a působil jako pedagog na Slovensku, v severních a jižních Čechách, na moravském Slovácku, nakonec se vrátil zpět na Českomoravskou vysočinu, do Třeště. V novém

Machorkovy báchorky

IVO FENCL
(o své nové knize)

Koncem života se spisovatel Truman Capote v jednom rozhovoru vyjádřil, že veškerá literatura jsou jen klepy. Asi to bude lehce přehnané tvrzení, ale něco pravdy obsahuje a závisí to na způsobu definování klepu. Ten způsob může být široký, až báchorečný, a jasně, báchorka, to může být klep, ale obvykle se jedná o pohádku.

Bohuslav Březovský pojmenoval jednu ze svých dětských knih *Nepovídej pohádky* (1970) a sousloví v titulu bývá užíváno ve smyslu „nevěš mi na nos bulíky“. Knížku podobných báchorek a bulíků jsem chtěl sestavit a před polovinou roku 2026 se to, zdá se, povedlo sbírkou povídek *Domek pana Stilburyho a jiné báchorky*. Chtěl jsem ji sice pojmenovat *Báchorky admirála Machorky*, ale stejně si říká kniha Vladimíra Thieleho (1921-1997) ze šedesátých let, oblíbené literární dílo mého tatínka: jak rád vzpomínám, co jsme se *Báchorek* v jeho pracovně načteli, když jsem býval kluk, a dokonce jsem tenkrát odhalil, že se vědomě nepotřebuji nic učit a zničehonic umím kapitolu o tom, jak musela maminka uvnitř Ali Babovy jeskyně postupně překračovat všech čtyřicet chrápajících loupežníků, aniž by je probudila. Tak jsem to vyprávěl a otec to nahrál a co by člověk dneska dal za podobnou paměť; je pryč.

Uplynulo pár desetiletí a vlastní má publikace *Domek pana Stilburyho* převzala dikci těch starých Thielových vyprávění o jeho kamarádu, cestovateli Edvardu Valentovi, a kopíroval jsem taky podvědomě, ale příznávám, že i vědomě. Machorkova ducha jsem si půjčil a velebím ho a Vladimíra Thieleho jsem několikrát i nepomyšlně navštívil na Vinohradech, aniž jsem mu to přiznal; nějak jsem na to pokaždé zapomněl, nebo jsem to spíš nepovažoval za podstatné. Všichni se někde inspirujeme - a rozdíl mezi mou a jeho prací ostatně bude značný, nemám se proč stydět a dotvrdil by tu věc každý, kdo by obě díla srovnal. Ve svém jsem Thielově práci složil mírný hold, a zatímco tam se jedná o vzpomínky na Valentu (1901-1978), já píšu o naší rodině, nesamozřejmosti (právě) rodinného štěstí a pokouším se vyjádřit, že ani vždy nemusíme tušit, na čem všem podobné štěstí „tajně“ a „na kopečku“ závisí.

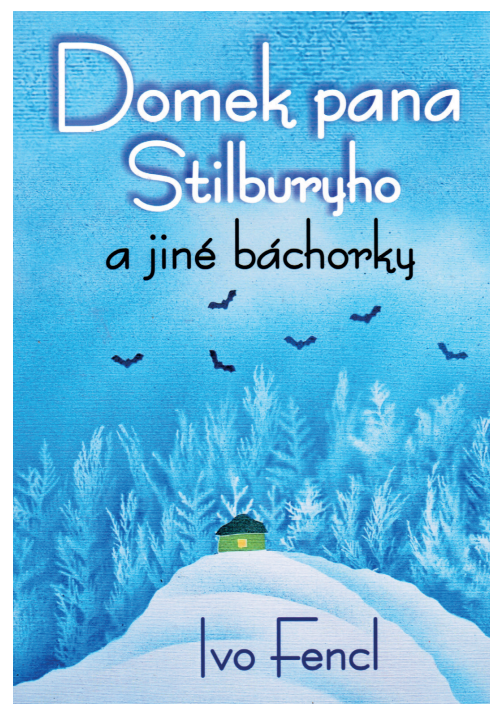
Celkem dlouhá próza *Domek pana Stilburyho* knihu letos uvádí, následuje šest dalších příběhů a některé jsou zmiňovány dětským vypravěčem *Domku*, v jehož kebuli existovaly. Znal je, tak je rovněž potkáme, a jedna ta báchorka si říká *První kluci na Marsu*.

Když jsem ji vymýšlel, vzpomněl jsem i na starou knihu Josefa Jahody (1872-1946) *Dva nezbedníci* (1947), ilustrovanou Františkem

Rolečkem, která taky patřila k oblíbenkám mého otce. Rovněž odsud mi předčítal a *Nezbedníci*, to není žádná science fiction, ale hrdinové se utkají s vlastní pověřenou vírou v hejkala, ohnivého psa, světýlka a další bájně stvůry luhů a hájů. Oproti tomu hrdinové mi objevili skutečné potvory, které se rozhodli vymýtit až na dalekém Marsu, pro který jsem se mírně inspiroval komiksem Vojtěcha Steklače (1945-2021) *Dobrodružství Mořských vlků*: v dětství jsem jej vzýval, i když bez lovecraftovského oltáře. A protože byl ten obrázkový seriál zveřejňován na pokračování a já ještě mrně, nikdy se mi nepovedlo ho zkompletovat, ale taky to našlo smysl a dějové mezery já nad stránkami vyplňoval sněním a vymýšlel, co se asi nejspíš semlelo v mezích, pro které mi chybí patřičná čísla čtrnáctideníku *Ohníček*. Se Steklačem, od jehož smrti letos uplynulo pět let, jsem jednou udělal rozhovor pro literární časopis *Tvar* a on, velký pábitel a tvůrce *Bořikových lapálií*, se mě taky na cosi zeptal: Zda bych, propána, nechtěl *Mořské vlky* redigovat jako knihu. Aby ne. Ale dostal jsem tenkrát, ke své škodě, strach. Ani jako dospělý jsem totiž doma ještě neměl uskladněna *veškerá* pokračování jeho báječného komiksu a on je rovněž neměl nikde zašita, a mně je navíc známo, že dokonce bývala rozkradena z veřejných knihoven a dle všeho někdo čmáznul i originály, jak je na přelomu šedesátých a sedmdesátých let skvěle nakreslila Věra Faltová (1932-2009). Ne, sám nejsem oním vykradačem, zatímco originály byly buď nenávratně zničeny nebo je někdo někde má dodnes „založené“ a nejspíš o nich neví, protože by je jinak, říkám si, přece prodal.

Mnou vymyšlená dobrodružství *Prvních kluků na Marsu*, což je jakási *space opera*, se ovšem podstatně odklání od pánů Jahody i Steklače a záměrně jsou burleskní, i když jsem vyústění naladil pochmurně. Za fanfár se ti hrdinové na konci vracejí na Zemi poté, co si na Marsu užili válku s „dábelským“ doktorem, a pitomé lidstvo si při vítání samozvaných vyslanců ani nevšimne, že borci v rámci elánu marsovskou civilizaci jen tak mimochodem poněkud převálcovali, ba zlikvidovali. Spálili, utopili, pohřbili, i tak to chodí.

Další z příběhů *Nudlička a knížtička* (infantilní titul, uznávám, ale schválně) parafrázuje dílo Aleny Munkové (24. září 1926-14. dubna 2008) *Štaflík a Špagetka*. Kdo ví, třeba jste oba ty „indiány“ měli jako děti taky rádi. Já ano - a zamlouval se mi třeba jejich postup při stavbě domku, který si budovali poté, co jim parní válec přešel boudu. Ale nejde jen o dobrodružství fortelu a ke konci si Munková vysnila

surreálnou kapitolu, ve které se mistři spolu s domečkem (ne pana Stilburyho) proletí vysoko nad povrchem Země. V mé variaci nebojují s vránou, jako to bylo v televizi, ale s krokodýlem - s krokodýlím satanášem jménem Drakisá, přičemž knihu uzavírá povídka *Bagdád na Temži*. Celý svazek se měl původně tak jmenovat, ale na obálku dali olejomalbu mého kamaráda Ivana Vičara, zachycující titulní domek, a působilo by nejspíš neústrojně, kdyby lidi nad zasněženým baráčkem četli titul *Bagdád na Temži*.

V případě téhle *Temže* jsem se nechal inspirovat Stevensonem, který zahajoval literární kariéru cyklem povídek *Klub sebevrahů*, jehož protagonisty jsou český princ Florizel a oddaný mu podkoní Geraldine, plukovník. Oba jsem převzal a povídka se týká i Jacka Rozparovače, jehož identita je po sto padesáti letech neodhalena, aby došlo na řadu spekulací ohledně toho, kým byl. Zda příslušníkem královské rodiny, královním lékařem... A zmiňuji teorii, které sám nevěřím, a podle níž psal hodný autor *Alenky deník*, který se dochoval, a pouze v časech vražd si ho vedl červeným inkoustem.

Humorista O. Henry (1862-1910) užil v několika prózách pro jím líčené americké město synonyma *Bagdád nad podzemní drahou* a taky Londýn je *Bagdád nad podzemní drahou*, ba má nejstarší metro na Zemi, které „fungovalo“ již za času geniálního profesora Moriartyho a Sherlocka Holmese, ale Londýn je prvořadě *Bagdád na Temži*.

Domek pana Stilburyho a jiné báchorky - Ivo Fencel | KOSMAS.cz - online knihkupectví

Ceny Miroslava Ivanova za literaturu faktu

Klub autorů literatury faktu za finanční podpory Města Jaroměř uspořádal 26. ročník Cen Miroslava Ivanova za literaturu faktu. Přihlášeno bylo 67 titulů, které vydalo jednatřicet nakladatelství v roce 2025. Vyhovujeme přání klubu o zveřejnění.

Hlavní cena se uděluje **Luboši Tarabovi** za knihu **Příliš mnoho nepřátel, Sedmiletá válka v Evropě 1756–1763**, vydanou Nakladatelstvím Epoque.

Kategorie: České dějiny. Cena se uděluje **Janu Šimkovi** za knihu **Bzukot školních zahrad, Od tereziánských reforem po současnost**, vydanou Pedagogickým muzeem J. A. Komenského.

Kategorie: Vojenské dějiny. Cena se uděluje **Pavlu Šmejkalovi** za knihu **Průvodce povstaleckou Prahou, Bojovníci – barikády – pomníky**, vydanou Nakladatelstvím Academia.

Kategorie: Regionální dějiny. Cena se uděluje **Ivanu Fuksovi, Milanu Votavovi** za knihu **Na hranici zlomu, Hejnice a okolí v osudovém roce 1938**, vydanou nakladatelstvím FortBOOKS.

Kategorie: Politické vědy, filosofie a náboženství. Cena se uděluje **Jiřímu Dyndovi** za knihu **Bohové a bohyně starých Slovanů**, vydanou nakladatelstvím Vyšehrad.

Kategorie: Literární vědy a uměnovědy. Cena se uděluje **Tomáši Prokúpkovi a Martinu Foretovi** za knihu **Komiks a/jako reklama, Domácí obrázkový seriál jako médium**

reklamy a propagace ve 20. století, vydanou nakladatelstvím Filip Tomáš – Akropolis.

Kategorie: Memoárová a biografická literatura. Cena se uděluje **Adamu Hoffmeisterovi, Martinu Hoffmeisterovi, Tomáši Vrbovi** za knihu **Nenapsané paměti**, vydanou nakladatelstvím CPress.

Kategorie: Ostatní literatura faktu. Cena se uděluje **Stanislavu Hraběti, Lubomíru Královi a kolektivu autorů** za knihu **Liga má 100 let**, vydanou Nakladatelstvím Epoque.

Kategorie: Autor do 35 let. Cena se uděluje **Janu Polakovičovi** za knihu **Fenomén stará Karviná, Poznejte kouzlo ztraceného města**, vydanou Nakladatelstvím nastole.

Cena Miroslava Ivanova za celoživotní dílo v literatuře faktu se uděluje **Jiřímu Grygarovi**.

Cena Miroslava Ivanova za trvalý přínos české a slovenské literatury faktu se uděluje **Vojtechu Čelkovi**.

Cena Miroslava Ivanova pro nakladatelství, soustavně se věnující vydávání literatury faktu, se uděluje **Nakladatelství Lidové noviny za edici Dějiny států**.

Cena Miroslava Ivanova za vlastní tvorbu a popularizaci šumavské německé literatury se uděluje **Janu Marešovi**.

Obec spisovatelů rozhodla o vítězi v kategorii Historický román Cena se uděluje **Janě Vrzalové** za knihu **Láska v Osvětimi**, vydanou Nakladatelstvím Epoque.

Tak blízko stín, tak blízko sad **EVA FRANTINOVÁ**

Dnes mne napadlo přejmenovat sbírku básní Michala Černíka Daleko stín, daleko sad, sbírku plnou úcty k našim dědům i otcům, sbírku generační výpovědi „jednoho z třicátníků“, sbírku, kterou jsem s nadšením četla v roce 1979. Byla třetí v pořadí – hned za sbírkou Kdybychom nechodili po cestách, hned za Sklizni srdce...

Kdo z nás kdy nepsal a nepíše o domově? Měla jsem období, kdy jsem také hodně a moc psala o domově, o dědečkově židli s prošoupaným sluncem uprostřed té židle, o večerních rozhovorech s tatínkem u stolu... období, kdy jsem toužila být srozumitelná a čitelná.

Už nevím, kde jsem prvně viděla Michala Černíka. V redakci Sedmičky pionýrů, která sídlila tenkrát na Staroměstském náměstí, na nějakém semináři mladých autorů, v redakci tehdejší Dílny nebo Tvorby, v básnickových rodných Čelákovcích, kde lezl po střechách a snil – a já tam krátký čas jezdila učit hrát na housle...

Už vím, kdy jsem Michala viděla naposledy. Seděli jsme s Karlem Sýsem naproti velkému oknu ve vršovické restauraci U Klokoně.

Věděli jsme, že máme být úplně někde jinde. V jiných šatech.

„To bych neunes...“ řekl Karel, který už možná četl krátký dopis – také o svém osudu...

Byl začátek června 2024. Mlčeli jsme.

V tu chvíli kolem nás přeběhl stín básníka, sad zašuměl – a tak blízko.

Michal Černík nás opustil před dvěma lety, 28. května 2024.

Michal Černík **Konec lyriky**

Správně umístit slovo je stejné,

jako vymezit prostor oknu

a z něho se podívat tak,

abychom viděli víc, než můžeme vidět.

Dívám se.

BOHUMIL TEPLÝ: Ruce - torza, travertin. Instalováno v zámeckém parku v Tovačově v okrese Přerov. Foto: **Ivo HAVLÍK**

Blues je nekonečno poezie

FRANTIŠEK UHER

Tak to stojí na knize LEJDYNA ODVEDLE, vydal autor Jiří Reichl, 2026, 156 str., který již dříve oslovil čtenáře poezií a souborem povídek Nejprotivnější ženská ve městě.

Inspirací se mu staly texty blues, které mají nezadatelná domovská práva za oceánem. A když slyšíme blues, vybavuje se nám automaticky nejedna nezapomenutelná melodie. Mezi tvůrci, jejichž tvorbou se Reichl nechal inspirovat, jsou u nás dobře známí Auden, Hughes, Smithová a samozřejmě Robert Johnson, jehož kytarový styl okouznil svět, jehož úpěnlivá poezie se dokáže zadírat pod kůži přes hradbu roku (zemřel 1938).

Blues se jako vokální útvar stal jednou z forem džezu, samozřejmě zapustil kořeny také v české hudbě. Ohlédneme se, dohlédneme hodně daleko, bluesová tendence stále náleží k vyhledávaným melodiím filmovým. Baladicky laděným textům, původně většinou hudebně podmalovaným, je vlastní milostná atmosféra, dovedly však a dosud dovedou mýtit džungli zatuchlých představ, jiskřit, podněcovat a provokovat nesmiřitelně bojovnými

atributy. Namátkou vzpomeňme Jaroslava Ježka, některých melodií a stále platných textů Osvobozeného divadla. (Viz: Je to divný svět...)

Vraťme se však k poezii, konkrétně k veršům Jiřího Reichla. Jeho svěbytný přístup motivuje úporná snaha po originalitě, podložená až puritánsky působícími asociacemi, kombinovaná úzkým objetím v náruči hudby. Jeho metoda spočívá v přísném souladu s konkrétními obrazy, přímočarou otevřeností dosahuje mnohých souznění, modeluje ovšem vlastní představy o ostrůvcích v dravých proudech, o tunelech, jimiž projíždějí imaginární tunelové vlaky, posouvané soustředěnou energií k předem nevytčeným cílům.

Jedna každá báseň jako kdyby oslovovala konkrétní osobu. Čteme //ten

muž//na konci perónu//nic neukázal// nic neřekl//, ačkoli Reichlova poezie je mimořádně výmluvná, schopná přesně zasáhnout střed terče: //kdo hodí záchranné provazy//do rozbouraných vln// Ten muž//na konci perónu//nic neukázal//nic neřekl.

Někdy snad působí až nespoutaně, téměř idylicky i nekonvenčně dramaticky, láskyplné akordy střídají téměř autisticky naladěné postřehy: // je blbý//zklamat člověka//co na mě kdožví proč//spolíhal//.

Víření Reichlových bubnů jen zdán-

BOHUMIL TEPLÝ: Rašení, pískovec. Instalováno na nádvoří hradu Helštýn. **Foto: Ivo HAVLÍK**

livě zahrnuje lahodnější chvění strun, v jeho podání se nestává pouhým doprovodným prvkem. Se zřetelnou věcnou koncepcí vystihují jeho verše autorské záměry, při zvoleném způsobu komunikace jsou štítem proti případnému zaklepaní na otevřené dveře. Rozhodně platí zásada, že účel světi prostředky, básník oslovuje čtenáře jako přátele, které zve k příležitostnému posezení. Zcela zřejmá je také Reichlova vydavatelská koncepce, vedle básníků s pevným tvůrčím zázemím (Vohlídka, Vídeňský, Felcmanová) se prosazují méně známá jména, disponující talentem (namátkou Fialová).

Vzhledově elegantní sbírku posílil Jiří Reichl vlastními ilustracemi, které je možno charakterizovat verši //zpívám//sice falešně dost//ale je to moje

volba//. Zajisté nezpívá falešně, to je pouhý skromný eufemismus, vykročil po předem stanovené lince a pokud se ve stejném tvůrčím rozpoložení obává, že mu nenalejí na dluh //v baru pod viaduktem//, vyslovuje zcela nepodložené obavy.

Struny jeho kytary rezonují správně, střetávají se s ozvěnou, dým z jeho cigarety přivábí nejen nekuřáky, ale i //vítr, co je všude//kolem nás//.

Jsou básníci, jejichž poezie se vytrácí z čtenářského povědomí se stěhovavými ptáky, Jiří Reichl však postavil pevně hnízdo.

PAVOL JANÍK KÚDOL STRACHU

Straší ťa prach zo smrti
Máš sa prašne

Pretože strach si
a na strach sa obrátiš

Nemôžeš prekročiť strach
Jemné čiastočky strachu
ťa usádzajú

Chceš poutierať strach
ale tým ho len väčšmi rozviruješ

Zapadáš strachom
Pokoj tvojemu strachu
Upadáš do strachu zabudnutia

Tvoj bútlavý strach
stráchnivie

Tiesnivý prach
vyvolaný úzkosťou

Panický prach
má veľké oči

Všetko sa zomrelo veľmi rýchlo
Pamiatka zomletých
ktorí zomleli od strachu

Ladné pochyby
Kladné pohyby

Prašná predstava vzbudzuje prach

Národní archiv vydal ve dvou objemných svazcích Český železniční biografický slovník. Encyklopedie svého druhu ve formátu téměř A4 a na 1002 stranách obsahuje biografie více než dvou tisíc dnes již nežijících osob narozených v letech 1771-1951, které zásadním způsobem ovlivnily dopravu v českých zemích po stránce stavební, strojní, právní a úřední.

Z nadmíru podrobné a čtivé badatelské práce Mojžíře Krejčířka a Miroslava Kunta nás bude zajímat, jak k rozvoji železnice přispěli umělci. Podívejme se, co o některých uvádějí.

Otakar Auředníček (Ouředníček) byl ředitelem státních drah v Hradci Králové, jako básník vnesl do české poezie dekadenci a symbolismus, překládal z francouzštiny (Emil Zola, Guy de Maupassant). Jeho starší bratr Zdenko obhajoval Leopolda Hilsnera obžalovaného z rituální vraždy Anežky Hružové v Polné.

Jiří Bouda, syn akademického malíře Cyrila Boudy, byl autorem poštovních známek s dopravními náměty.

Jan Marek, železniční úředník v době Pražského povstání v květnu 1945 těsně unikl smrti, když byl jako rukojmí držen oddíly SS v ulici Na Ze-

prohlásil: „Vlak číslo 804 právě projel Kamenným Zbožím“. Vypráví se, že Hrabal i později řídil provoz tak, že sledoval jízdu vlaku s uchem na kolejnici, odbavoval vlaky hvízdáním na prsty nebo že na jednokolejné trati křížoval vlaky bez zastavení. Když měl na konci války službu výpravčího právě v době, kdy partyzáni vyhodili do povětří nákladní vlak u Stratova, rozrušení Němci jej málem zastřelili. Slova citovaná z Českého železničního biografického slovníku potvrzuje také web Odborového sdružení železničářů, který uvádí, že právě v malé stanici Dobrovice na trati Nymburk - Mladá Boleslav Hrabal poznal přednostu Němečka, který vedle staniční budovy choval holuby, výpravčího Františka Hubače (Hubičku) a výpravčího Vojtěcha Krause, jemuž ve skutečnostipřislušonaslavnárazitkovací scéna, kterou

Umělci u kolejí

lené lišce na Pankráci. Byl členem České akademie pro vědy, slovesnost a umění, představitelem tzv. rurální poezie, venkovské lyriky.

Bohumil Hrabal, od 10. března 1942 začal pracovat jako výpomocný dělník traťové údržby železniční stanice Kostomlaty. Poté, co byl vybrán, aby dvakrát týdně šlapal drezínu traťmistrovi při kontrole trati, rozhodl se zůstat u dráhy definitivně. Nádraží v Dobrovicích se stalo místem děje povídky *Fádní stanice*, která byla prvním textem světoznámé novely *Ostře sledované vlaky*. Jméno hlavního hrdiny Miloše Hrmý vzniklo spojením začátečních písmen jmen Hrabal a Mašek. V říjnu 1944 byl Hrabal přeložen do stanice Kostomlaty nad Labem, kde složil praktickou zkoušku na výpravčího, a to i přesto, že při ní údajně poklekl a s uchem na kolejnici

ději
spisovatel vetkl
do povídky *Fádní stanice*.

Michal Mácha, bratr básníka K. H. Máchy, v Sežanech u Terstu stavěl Jižní státní dráhu, později úsek Jaroměř - Horka u Staré Paky Pardubicko-liberecké dráhy, do konce života sloužil jako dopravní úředník v Předměřicích nad Labem.

Josef Panáček, výpravčí vlaků v Doksech, se věnoval osobnosti a dílu Karla Hynka Máchy, mimo jiné se zasloužil o objevení rukopisu Máje.

Josef Sekera, železniční úředník, od roku 1950 spisovatel na volné noze, hlavní tajemník Svazu československých spisovatelů, podílel se na ustanovení Svazu českých spisovatelů po roce 1969, v roce 1965 obdržel titul zasloužilý umělec.

Rozka Falešnicková, lidová malířka, autorka výzdoby železničních stanic v Uherském Hradišti (technikou fresky - malba do mokré omítky), v Blatnici, Strážnici, Bzenci, Lideřovicích, Vnoro-

veh, Luhačovicích a Veselí nad Moravou.

Vilém Kreibich, akademický malíř, syn strojvedoucího, zobrazoval zejména železniční témata - lokomotivy a ruch na nádražích. Jeho obraz *Brněnský rychlík* (1908) ukazuje ještě vliv secesní tvorby. Parní lokomotivy zachycoval na podkladě bedlivého studia s jemným smyslem pro realitu a poezii stroje. Názvy některých děl: *Topírna Michle*, *Noční rychlík z Vídně*, *Horská rychlíková lokomotiva*, *Albatros* apod. Od roku 1928 se podílel na designu nových parních lokomotiv. V roce 1935 mu ČSD zadaly návrh barevného řešení nových řad lokomotiv 486.0, pro něž navrhl tmavozelený nátěr s červenými koly a mosaznými pásy na kotli. Prosadil neobvyklé řešení: nejdříve navrhl vnější vzhled lokomotivy a teprve potom dostali konstruktéři Škodových závodů za úkol jeho návrh realizovat. Spojení malíře a designéra skončilo s ukončením výroby parních lokomotiv.

Připravil: **Ivo HAVLÍK**, ilustrační foto ze stanice Přerov: **Andrzej HAVLÍK**

Literatura • Umění • Kultura

Týdeník Unie českých spisovatelů, z. s., 12. ročník (Kmen 39. ročník). Vychází jako příloha týdeníku NAŠE PRAVDA. Zakladatel Karel Sýs. Vedoucí redaktor Ivo Havlík. Redakční rada: Ivana Blahutová, Michal Černík, Michael Doubek, Pavol Janík, Alexej Mikulášek, Michal Polický, Radovan Rybák. Grafická úprava Studio FUTURA. Nevyžádané příspěvky se nevracejí. Kontaktní adresa: Politických vězňů 9, 110 00 Praha 1.

Vyšlo 18. června 2026
luk@futura.cz